

İstanbul Nişantaşı Üniversitesi
Tıp Fakültesi
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Staj Rehberi

İÇİNDEKİLER

1. Karşılama Mesajı.....	3
2. Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Stajı Genel Özellikleri.....	4
3. Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Stajı Öğrenim Hedefleri ve Yeterlilikleri.....	4
4. Görevler.....	5
5. Çekirdek Hastalıklar / Klinik Problemler ve Performans Düzeyleri.....	5
6. Temel Hekimlik Becerileri ve Öğrenme Düzeyleri.....	13
7. Profesyonel Değer ve Tutumlar.....	15
8. Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Stajı Programı.....	16
9. Staj Programındaki Öğrenme ve Öğretme Yöntemleri.....	22
10. Staja Devamlılık.....	23
11. Ölçme ve Değerlendirme Yöntemleri.....	23
12. Öğrenme Ortamları.....	23
13. Önerilen Kaynaklar.....	24
14. Referanslar.....	24

TABLolar

Tablo 1. Pratik Uygulamalar Dağılımı.....	4
Tablo 2. Ders İçeriklerine Göre Öğrenme Hedefleri.....	5
Tablo 3. Çekirdek Hastalıklar/Klinik Problemler Öğrenme (Performans) Düzeyleri.....	13
Tablo 4. İzlenmesi Gereken Beceriler.....	13
Tablo 5. Temel Hekimlik Uygulamaları Öğrenme Düzeyi.....	14
Tablo 6. Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Staj Programı 1.-10.Hafta.....	16
Tablo 7. Ders Saatleri ve AKTS.....	22

Merhaba Sevgili Hekim Adayları,

Nişantaşı Üniversitesi Tıp Fakóltesi olarak sizleri Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları (Pediatri) stajına başlarken coşkuyla selamlıyoruz. Bu staj süreci, çocukluk çağının sağlık ve hastalık dinamiklerini anlamanız, çocuk hastaya yaklaşımınızı geliştirme ve pediatrik hasta yönetiminde temel becerileri kazanmanız için önemli bir dönüm noktasıdır.

Pediatri stajınız boyunca yenidoğan döneminden ergenliğe kadar olan yaş gruplarındaki çocukların izlenmesi, değerlendirilmesi ve tedavi sürecinde aktif olarak yer alacaksınız. Sizlerden beklenen, sadece bilgi edinmeniz değil; aynı zamanda klinik gözlem, iletişim becerileri, etik duyarlılık ve sorumluluk bilincinizi geliştirmenizdir.

Bu rehber, staj süresince izleyeceğiniz akademik ve uygulamalı yolu göstermeyi amaçlamakta olup; staj hedefleri, kazanımlar, değerlendirme kriterleri ve kaynakları içermektedir. Sizlerin aktif katılımı, merak duygusu ve etik değerlere bağlı kalmanız bu dönemi daha verimli kılacaktır.

Sağlık hizmetinin en kıymetli alanlarından biri olan pediatri stajına hoş geldiniz. Hepinize verimli, başarılı, keyifli, öğretici ve ilham verici bir staj süreci geçirmenizi dileriz.

Başarılar ve kolaylıklar dileriz.

Dahili Tıp Bilimleri Bölümü

İstanbul Nişantaşı Üniversitesi Tıp Fakóltesi

Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Stajı Genel Özellikleri

Tıp fakültesine girdiğiniz andan itibaren ilk 3 yıl içerisinde farklı kurullar içerisinde pediatri dersleri görmeye başladınız. Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları 4. Sınıf staj süreniz 10 haftadan oluşmaktadır. Staj süresinin ilk 8 haftası boyunca, sabah saat 08.00-12.00 arasında hasta başı vizit, poliklinikler ve yataklı servis şeklinde gruplara ayrılarak hasta başı uygulamalar yapılacaktır. Grup dağılımları staja başladığınız gün staj koordinatörü öğretim görevliniz tarafından düzenlenecektir.

Tablo 1. Pratik Uygulamalar Dağılımı

	Yenidoğan Yoğun Bakım (08.00- 12.00)	Yenidoğan Poliklinik 1 (08.00- 12.00)	Çocuk Poliklinik 2 (08.00- 12.00)	Çocuk Poliklinik 3 (08.00- 12.00)	Gastroenteroloji Polikliniği 4 (Perşembe) (08.00-12.00)
1-2. Haftalar	Grup A	Grup B	Grup C	Grup D	Grup B
3-4. Haftalar	Grup D	Grup A	Grup B	Grup C	Grup A
5-6. Haftalar	Grup C	Grup D	Grup A	Grup B	Grup D
7-8. Haftalar	Grup B	Grup C	Grup D	Grup A	Grup C

Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Stajının Öğrenim Hedefleri ve Yeterlilikleri

Dönem IV pediatri stajını tamamlayan öğrenci; yenidoğan, çocuk ve ergen yaş grubundaki bireylerden gelişim düzeyine uygun şekilde öykü alabilmeli ve sistematik fizik muayene gerçekleştirebilmelidir. Edindiği klinik bilgiler doğrultusunda, yaşa özgü ayırıcı tanıları akılcı biçimde oluşturabilmeli; temel laboratuvar ve görüntüleme yöntemlerinin sonuçlarını yorumlayabilme yeterliliğine sahip olmalıdır. Öğrenci aynı zamanda çocukluk çağında sık karşılaşılan hastalıkların tanı, tedavi ve izlem ilkelerini öğrenmeli; büyüme-gelişim izlemi, tarama programları ve aşılama gibi koruyucu sağlık uygulamalarını tanımlayabilmelidir. Hasta yönetiminde, kanıta dayalı tıp yaklaşımını benimseyerek güvenilir bilgi kaynaklarından (ders kitapları, güncel bilimsel yayınlar, kılavuzlar vb.) elde ettiği verileri eleştirel gözle değerlendirerek klinik karar verme becerisini geliştirmelidir.

Görevler

Bu staj sonunda stajyerlerin aşağıda belirtilen semptom/durumlarda belirlenmiş olan düzeyde yeterlik kazanması beklenmektedir.

Bu staj sonunda stajyerlerin aşağıda belirtilen semptom/durumlarda klinik akıl yürütme süreçlerini ve hasta yönetimini gerçekleştirecek düzeyde bilgi kazanmaları ve bu durumları gerçek hastalarda gözlemleri beklenmektedir.

Çekirdek Hastalıklar / Klinik Problemler ve Performans Düzeyleri

Aşağıdaki tablolarda çekirdek hastalıklar/klinik problemler ve performans hedefleri öğrenme düzeyleri ile sunulmuştur.

Tablo 2. Ders İçeriklerine Göre Öğrenme Hedefleri

Dersler	Saat	Dersin Amaç ve Hedefleri	Öğrenme Düzeyi/Hedefleri
Çocuklarda anamnez alma ve fizik muayene	2	1-Çocuk hastanın ailesinden anamnez almanın öğrenilmesi, 2-Çocuk vital ölçümlerin öneminin ve sistemik muayenesinin yapılmasının öğrenilmesi	4
Çocuk sağlığı izleminde taramalar ve büyümenin izlenmesi	2	1-Sağlam bebek ve çocuk takibini öğrenmek 2- Fiziksel muayenede dikkat edilmesi gereken noktaları öğrenmek 3-Türkiyedeki tarama programları hakkında bilgi sahibi olmak 4-Hasta ve aileye beslenme, korunma ve destek tedavileri açısından danışmanlık yapabilmek	4
Çocuklarda rutin bağışıklanma	2	Bağışıklama; 1-Aşı takvimini bilmek, 2-Mevcut aşılarda uygulama şekillerini 3-Koruyuculuk özelliklerini, 4- Etki potansiyellerini 4-Kaçırılmış aşı fırsatını 5-Özel durumlarda bağışıklamayı bilmek	4
Yenidoğan sarılığı	1	Yenidoğan sarılığını 1- tanımak, 2-klinik ve laboratuvar olarak ayırıcı tanıyı yapabilmek, 3- tedavi seçeneklerini ve hangi bebeğin tedavi gereksinimi olduğunu saptayabilmek, 4. Koruma yöntemlerini bilmek.	T-K
Yenidoğan muayenesi ve yenidoğanın özellikleri, prematürelilik	1	Yenidoğan'ın 1-Sık görülen klinik bozukluklarının bilinmesi, 2- Fizyolojik uyum sürecinin bilinmesi, 3- Takip ve stabilizasyon sırasında görülen zorlukların aşılması, 4-stabilizasyon için gereken müdahalenin yapılmasını bilmek. Prematüre 1. Tanımının yapılmasını bilmek, 2. Risk faktörlerini sayabilmek, 3.	4 T-K A

		Prematürelikten koruyucu önlemleri bilmek, 4. Prematüre sorunlarını tanımak ve ayırıcı tanısını yapabilmek hedeflenmektedir.	
Yenidoğanın solunum sorunları	1	Yenidoğanda solunum sıkıntısını 1- Tanımak 2-neden olabilecek hastalıkları öğrenmek 3- Hızlı ve sistematik müdahale ile stabilize etmek 4- izlem ve tedavide temel noktaları öğrenmek	A
Yenidoğanda sepsis ve menenjit	1	Yenidoğan enfeksiyonlarının ve menenjitlerin 1- -tanı kriterlerinin ve ayırıcı tanılarının yapılması, 2- laboratuvar da tespit edilen değişikliklerinin doğru tanımlanması.	A TT-K
Doğum asfiksi	1	Perinatal asfiksi 1-Tanımı, 2- müdahale, 3- önleme için neler gerektiğini kavramak	A-K
Doğum travmaları	1	Doğum travmalarının 1. Vücudu etkileyen bölgeleri ve sistemik sonuçlarını sayabilmek, 2. Doğum travmasından koruyucu önlemlerin bilinmesini hedeflemektedir.	ÖnT-K
Yenidoğan canlandırılması	1	Yenidoğan resüsitasyonu için 1- doğum öncesi hazırlıkları yapabilmek, malzeme ve insan sayısını organize edebilmek 2- her yenidoğan için standart doğum sonrası uygulamaları bilmek 3-doğum sonrasında resüsitasyon ihtiyacı olan yenidoğanın stabilizasyonunu sağlayabilmek	2
Diyabetik anne bebeği	1	Diyabetik anne bebeğine 1. Tanı koyabilme, 2. risk faktörlerini belirleme 3. Laboratuvar parametrelerini öğrenme 4. Koruyucu önlemleri öğrenme hedeflenmektedir	T-K
Sık görülen kromozomal bozukluklar	1	Sık görülen Kromozom Hastalıkları 1. Klinik olarak ayırt edici özelliklerini tanıyabilmek 2. Laboratuvar olarak nasıl belirlendiğini öğrenmek 3. Kromozomal hastalıklardan koruyucu önlemleri öğrenmek hedeflenmektedir	ÖnT-K
Temel EKG ve çocukluk çağı aritmilerine yaklaşım	2	Temel EKG değerlendirmesinin öğrenilmesi. Çocuklarda en sık görülen ritim bozukluklarının tanınması ve acil tedavisinin öğrenilmesi.	3 T-A-İ
Siyanoz ve konjenital kalp hastalıkları	1	Siyanoz nedir öğrenilmesi. Konjenital Siyanotik kalp hastalıklarının tanımı, fizik muayene-laboratuvar bulguları, tanı ve ayırıcı tanısına yaklaşımın öğrenilmesi amaçlanmaktadır	ÖnT
Asiyanotik kalp hastalıkları	1	Asiyanotik kalp hastalıkları ve kalp kapak patolojilerinin tanımı, fizik muayene-	ÖnT

		laboratuvar bulguları, tanı ve ayırıcı tanısına yaklaşımın öğrenilmesi amaçlanmaktadır	
Kalp yetmezliği	1	Kalp yetmezliğinin tanımının ve en sık nedenleri ile klinik bulgularının öğrenilmesi	T-A-K-İ
Şok	1	Şok tanımı, fizik muayene-laboratuvar bulguları, tanı ve ayırıcı tanısına yaklaşımın öğrenilmesi amaçlanmaktadır. Şokun tanınması ve başlangıç tedavisinin öğrenilmesi.	A
Çocuklarda temel ve ileri yaşam desteği	2	Çocuklarda ilk ve acil müdahalenin temellerine yaklaşımın öğrenilmesi amaçlanmaktadır	2
Çocuklarda zehirlenmeye Yaklaşım	1	Çocuklarda ne zaman zehirlenme düşünmeliyim sorusunun yanıtının verilmesi. Zehirlenmeye temel yaklaşımın öğrenilmesi.	A-K
Bilinç kaybı olan çocuğa yaklaşım	1	1-Bilinç kaybı tanısı koyabilme 2-Bilinç kaybı ile ilgili sebepleri anlama 3- Bilinç kaybı olan çocuğa acil müdahale yöntemlerini öğrenme	4
Asit baz denge bozuklukları	2	Temel asit baz dengesinin öğrenilmesi ve sık görülen bozukluklarını öğrenilmesi. Kan gazı alınma koşullarının ve sonuçlarının değerlendirilmesinin öğrenilmesi	A
Nörolojik muayene	2	Yaşla birlikte nörolojik gelişimin bilinmesi, Nöromotor gelişim için patolojik sınırların bilinmesi, Anormal nörolojik muayenenin değerlendirilmesi ve hangi sistemin (Santral-periferik sinir sistemi) etkilendiğinin belirlenmesi	3
Malnütrisyon	1	Malnütrisyonun tanımının öğrenilmesi, tanı yöntemlerinin öğrenilmesi ve önlenmesi için alınacak tedbirlerin bilinmesi	TT-K-İ
Sık görülen gastrointestinal sorunlara yaklaşım	1	Çocuklarda gastroöfageal reflü, fonksiyonel kabızlık ve peptik hastalığın tanımını yapabilmek, belirtilerini ve tanı yöntemlerini, koruyucu önlemlerini öğrenmek.	TT-K-İ
Kronik ishal ve malabsorbsiyon Sendromları	1	Kronik ishal tanımını öğrenmek. En sık nedenleri hakkında fikir sahibi olmak. Çölyak hastalığı ne zaman düşünmeliyim ve nasıl taramalıyım sorusunun yanıtını verebilmek	ÖnT
Akut gastroenteritlere yaklaşım ve oral	1	1.Akut gastroenteritlere genel yaklaşım, 2. Etiyoloji, viral ve bakteriyel gastroenteritlerin ayırımı, 3.Tanı koyarken	TT-A-K

rehidrasyon sıvı tedavileri (ORS)		neler yapıldığı 4.Dehidratasyon tanıma, 5.Dehidratasyon derecesini hesaplama 6.Dehidratasyon derecesine göre sıvı elektrolit tedavisi verilmesi, 7. Oral rehidratasyon sıvılarının içeriği, 8. Uygulama şekli, 9. ORS'nin kontrendikasyonları, 10.Uygulamada nelere dikkat edilmesi gerektiği, 11.Akut gastroenteritlerin komplikasyonu 12.Sıvı tedavisi 13. Akut gastroenteritte beslenme 14. Korunma yolları öğrenilecektir.	
Bilirubin metabolizması ve kolestatik hastalıklar	1	1.Kolestazi tanıma, 2.Akolik gaita ve tedavi ile düzelebilecek (İdrar yolu enfeksiyonu, hipotiroidi, bilier atrezi, galaktozemi ve tirozinemi, sepsis gibi hastalıkları tanıma K vitamin eksikliğine bağlı kranial kanama gibi yaşamı tehdit eden komplikasyonları önleme	ÖnT
Akut ve kronik hepatit	1	Viral hepatitlerin etkenleri, bulaşma yolları, klinik ve laboratuvar özellikleri ve hepatitli anne bebeklerine yaklaşım yanı sıra temas öncesi ve sonrası profilaksi konusunda bilgi sahibi olmalıdır. Ülkemizde kronik karaciğer hastalığına neden olan hastalıklar sıralayabilmeli.	A hepatit: T-K K hepatit: ÖnT
Çocukluk çağı beslenmesi	1	Anne sütünün 1- Faydalarını, koruyucu etkilerini 2- Anne sütü ile beslenme sırasında oluşabilecek sorunları ve nasıl aşılacağını 3- Emzirmenin doğru yapılabilmesi için gerekli önlem ve tedbirleri bilmek Ek besinlere geçiş dönemindeki temel kuralların öğrenilmesi. Çocukluk çağı beslenmesinde yapılan en sık hataların öğrenilmesi	4
Henoch-Schönlein purpurası ve çocukluk çağının diğer vaskülitleri	2	Vaskülit nedir öğretilmesi. Vaskülit ne zaman düşünmeliyim sorusuna yanıt verilebilmesi. HSP nedir ve ne zaman düşünmeliyim sorusunun yanıtının verilmesi.	ÖnT
Ailesel Akdeniz Ateşi (AAA) ve diğer otoinflamatuvar hastalıklar	2	AAA' nin tanımını yapabilmeli, AAA' nin klinik belirtilerini, patofizyolojisini ve genetik temelini açıklayabilmeli, Otoinflamatuvar hastalıkların diğer örneklerini tanımlayabilmeli, AAA' nin tanısında kullanılan kriterleri sayabilmeli, AAA ve diğer otoinflamatuvar hastalıkların tedavi seçeneklerini, özellikle ilaç tedavisini ve hastalık yönetimini öğrenmelidir.	ÖnT-İ

Ateşli çocuğa yaklaşım	2	Ateşin tanımını yapabilmeli, ölçüm yöntemlerini, ölçüm yerine göre normotermi, hipotermi ve hipertermi tanımlarını yapabilmeli, ateşe neden olan hastalıkları sayabilmeli. Çocuklarda ateşe sık neden olan nedenlerin, temel kavramların ve yaklaşımın öğretilmesi.	A-K FMF: ÖnT-İ
Akut romatizmal ateş	1	Edinsel kalp hastalıkları içinde çocuklarda en sık görülen akut romatizmal ateş hastalığının klinik, laboratuvar bulguları ile korunmanın öğrenilmesi	T-K
Primer immün yetersizlikler	1	Ne zaman primer immün yetersizlikten şüphelenmeliyim sorusunun yanıtının öğrenilmesi ve tarama yöntemleri hakkında fikir sahibi olunması.	ÖnT
Anemiye yaklaşım ve tam kan sayımının değerlendirilmesi-I	1	Aneminin tanımını ve klinik bulgularının öğrenilmesi. Anemin en sık nedenlerinin ve temel yaklaşımın öğrenilmesi.	ÖnT TT-K-İ
Demir eksikliği anemisi ve demir profilaksisi	1	Demir eksikliği anemisinin 1- Tanımı, sıklığı ve etiyolojisinin ortaya konması 2- Anemi ve eksiklik ayrımının yapılması 3- Klinik ve laboratuvar olarak DEA' nin tanınması 4-Diğer anemilerden ayrımının yapılması 5-DEA'nin önlenmesi 6- Aneminin tedavisinin yapılabilmesi 7. Uzun süreli izleminin yapılabilmesinin öğrenilmesi hedeflenmektedir.	TT-A-K-İ
Kanama bozuklukları ve kanamalı çocuğa yaklaşım	1	Çocuklarda kanamaya neden olabilecek nedenlerin öğrenilmesi, ayırıcı tanı yapılabilmesi, koruyucu önlemlerin öğrenilmesi ve tanı konulmuş hastaların izleminin yapılabilmesinin öğrenilmesi hedeflenmektedir.	ÖnT-K-İ
Onkolojik aciller	1	Onkolojik acillerin nedenlerin bilinmesi, acil durumların tanınmasını yapmak, bulguları değerlendirerek ölümcül olabilecek bulguların acil tedavisini yapmak ve çocuk onkoloğuna yönlendirebilmek	A
Çocukluk çağı solid tümörler	1	Ek sık görülen solid tümörlerin öğrenilmesi. Bir çocuk hastada hangi semptom ve bulgular varlığında çocukluk çağı solid tümörleri şüphelenilmesi gerektiğinin öğrenilmesi	ÖnT
Hemolitik anemiler ve Hemoglobinopatiler	2	Hemolitik anemilerin tanımı, fizik muayene-laboratuvar bulguları, tanı ve ayırıcı tanısına yaklaşımın öğrenilmesi amaçlanmaktadır. Hemoglobinopatilerin	ÖnT ÖnT-K

		tanımını yapabilmek, fizik muayene-laboratuvar bulguları, tanı ve ayırıcı tanısına yaklaşımın öğrenilmesi ve koruyucu hekimlik yaklaşımlarının bilinmesi amaçlanmaktadır.	
Çocukluk çağı lösemileri	1	Çocukluk çağı lösemisinin temel özelliklerini, klinik semptomlarını ve farklı türlerini tanımlayabilmelidir.	ÖnT
Çocukluk çağı lenfomaları	1	Çocukluk çağı lenfomasının temel özelliklerini, klinik semptomlarını ve farklı türlerini tanımlayabilmelidir.	ÖnT
Hipertansiyon	1	Hipertansiyonun çocuk hastada tanımını yapmak, kan basıncı ölçüm yöntemlerini öğrenmek, risk faktörlerini sayabilmek, tanı konulan hastaların takibini yapabilmek, hipertansiyondan koruma yöntemlerini öğrenmek ve tanı konulmuş çocukların takibinin yapılmasının öğrenilmesi hedeflenmektedir. Akut hipertansif krizin tanınması ve başlangıç tedavisinin öğrenilmesi.	Sekonder HT: ÖnT Esansiyel HT: TT-A-K İ
İdrar yolu enfeksiyonu	1	Üst ve alt üriner sistem enfeksiyonlarını ayırt edebilmek. Sistit klinik bulgularını ve piyelonefrit klinik bulgularını öğrenmek. Tam idrar analizindeki enfeksiyon bulgularını öğrenmek. İdrar kültürü sonucunu yorumlamayı öğrenmek. Sistit tedavisini öğrenmek. İdrar yolu enfeksiyonundan korunma yöntemleri hakkında bilgi sahibi olmak.	TT-K
Nefrotik sendrom	1	Nefrotik sendromun tanımı öğrenmeli, başvuru klinik bulgularını öğrenebilmeli, Çocuklukta görülen nefrotik sendromun sık nedenleri hakkında fikir sahibi olmalı	T
Akut glomerülonefritler	1	AGN tanımını, başvuru klinik ve laboratuvar bulgularını öğrenmek. En sık nedenleri hakkında fikir sahibi olmak.	T-A
Akut böbrek hasarı	1	Akut böbrek hasarının tanımını öğrenmek ve akut böbrek hasarının tanısında kullanılacak laboratuvar belirteçlerini öğrenmek. Akut böbrek hasarının klinik bulgularını öğrenmek. Akut böbrek hasarının sık nedenlerini öğrenmek. Hiperkalemi tedavisini öğrenmek. Akut böbrek yetmezliğinden korunmayı öğrenmek.	T-A-K
Sıvı elektrolit denge bozuklukları	1	Sıvı-elektrolit dengesinin ve sık görülen sorunların tanınması, acil tedavi ve korunma yöntemlerinin öğrenilmesi	T-A-K

Kronik Böbrek hastalığı	1	Kronik böbrek hasarının tanımının ve temel klinik bulgularının öğrenilmesi. Sık görülen nedenlerinin öğrenilmesi ve kronik böbrek hasarına giden süreçte alınabilecek önleyici tedbirlerin öğrenilmesi.	T-A-K-İ
Doğumsal metabolik hastalıklara yaklaşım	2	Metabolik hastalıkların tanımını yapabilmek. Ne zaman metabolik hastalık düşünelim sorusunu yanıtlayabilmek.	ÖnT-K-İ
Diyabetes Mellitus ve akut komplikasyonları	2	Diyabetik ketoasidoz ve hipoglisemi tanınması ve başlangıç tedavilerinin öğrenilmesi.	TT-A-K-İ
Konjenital hipotiroidi	1	Konjenital hipotiroidinin klinik bulgularının tekrarlanması ve en sık kalıcı ve geçici nedenlerinin öğrenilmesi. Konjenital hipotiroidi taramasında TSH yüksekliği saptanan bebeğe temel yaklaşımın ve başlangıç tedavisinin öğrenilmesi.	TT-K-İ
Adrenal yetmezlik	1	Adrenal yetmezliğin klinik bulguları en sık nedenlerinin öğrenilmesi. Akut adrenal krizin tanınması ve başlangıç tedavisinin öğrenilmesi.	ÖnT
Atipik genitelyalı yenidoğana temel yaklaşım	1	Atipik genital ve cinsiyet gelişim bozukluğu kavramlarının öğrenilmesi.	ÖnT
D vitamini eksikliği ve hipokalsemi	1	Raşitizm hastalığının; 1- Ülkemizdeki sıklığının bilinmesi; 2- Nedenlerinin anlaşılması; 3-Klinik ve laboratuvar bulgularını tanımak; 4-Tedavi yaklaşımlarını öğrenmek.	TT-K-İ
Üst solunum yolu enfeksiyonları	1	Üst solunum yolu enfeksiyonlarının tanınması, en sık nedenlerinin öğrenilmesi ve başlangıç tedavisinin öğretilmesi. Akut otitis media ve akut sinüzit tanısı nasıl konulur ne zaman antibiyotik verilir sorularının yanıtlanması	TT-K
Pnömoniler	1	Alt solunum yolu enfeksiyonlarının tanınması. Çocuklarda yaşlara göre pnömoni nedenlerinin ve ayaktan hasta öğrenilmesi.	TT-K
Çocukluk çağıının döküntülü enfeksiyon hastalıkları-I	1	Viral döküntülü hastalıkların; 1-Sık görülenlerinin klinik özelliklerinin bilinmesi; 2- Komplikasyonlarının bilinmesi; 3- Seyir ve izlemlerinin nasıl yapılacağını öğrenmek.	TT-K
Ürtiker, anjioödem ve anafaksi	1	1-Ürtiker, anjiyödem ve akut anafaksiyi tanımak 2- Sık nedenlerini bilmek 3-Korunmak ve başlangıç tedavisini	TT-A-K

		düzenlemek 4-Anafilaksiyi tanımak ve acil yaklaşımları uygulayabilmek	
Çocukluk çağı astım	1	Astımın 1-fizyolojipatolojisini kısaca öğrenmek 2- Etiyolojik faktörleri öğrenmek 3-Klinik olarak astım ve atak astımı tanımak 5- Akut atak tedavisini öğrenmek	TT-A-K-İ
Dermatit (atopik, kontakt, seboreik, bebek bezi)	1	Çocuklarda atopik dermatit, seboreik dermatit ve bebek bezi dermatiti tanımını yapmayı, tedavi yöntemlerini, koruyucu önlemleri öğrenmek.	TT-K-İ
Merkezi sinir sistemi enfeksiyonları	1	Menenjit, ensefalit tanımını klinik bulgularını bilmeli, acil durum müdahalesi yapabilmeli, Profilaksiyi uygulayabilmeli, Lomber ponksiyon için aileyi bilgilendirme yapmalı ve çocuk uzmanına yönlendirebilmeli	A
Febril konvülziyonda temel yaklaşım	1	Febril konvülziyon 1. Tanısını koyarak basit, komplike ayırımını yapmak, Santral sinir sistem enfeksiyonları ile febril konvülziyon ayırımını yapmak ve aileyi bilgilendirmek, 2. Tedavi edebilmek 3. Koruyucu önlemleri öğrenmek hedeflenmektedir.	TT-A-K
Epilepsiler	1	Epilepsi ile nonepileptik durumları ayırt edebilmeli, Nöbet ile gelen hastayı değerlendirip acil tedavisini yapabilmeli, Gerektiğinde Uzmanına yönlendirebilmeli	ÖnT-A-K-İ
Serebral palsi	1	Serebral palsi etiolojisini bilmek, serebral palsiyi tanımak ve tiplerini bilmek, Serebral palsi için riskli olan çocukları izlemek ve erken dönemde tedavisi için yönlendirmek	ÖnT
Nörokutanöz hastalıklar	1	Nörokütanöz hastalıkların cilt bulgularını bilmek, Nörokütanöz hastalıklar ile beraber olabilecek ve ileride olabilecek durumları öğrenmek	ÖnT
Nöromuskuler hastalıklar	1	Üst ev alt motor nöron lezyonlarının klinik bulgularını bilmeli, spinalisin ön boynuz hastalıklarını, kas sinir birleşme yeri ve kas hastalıkların semptomlarını değerlendirebilmeli	ÖnT
Olgu temelli yaklaşım	5	Teorik ve pratik öğrenimlerini pekiştirecek hasta temelli yaklaşımları, amanmez, fizik muayene, laboratuvar bulgularını yorumlayabilme, ayırıcı tanı oluşturabilme ve tanı koyabilme becerilerinin artırılması hedeflenmiştir.	ÖnT-A-K-İ
Clinical vignettes	2	Teorik ve pratik öğrenimlerini pekiştirecek hasta temelli yaklaşımları, amanmez, fizik	ÖnT-A-K-İ

		muayene, laboratuvar bulgularını yorumlayabilme, ayırıcı tanı oluşturabilme ve tanı koyabilme becerilerinin artırılması hedeflenmiştir.	
--	--	---	--

Tablo 3. Çekirdek Hastalıklar/Klinik Problemler Öğrenme (Performans) Düzeyleri

A	Acil durumu tanımlayarak acil tedavisini yapabilmeli, gerektiğinde uzmana yönlendirebilmeli
ÖnT	Ön tanı koyarak gerekli ön işlemleri yapıp uzmana yönlendirebilmeli
T	Tanı koyabilmeli ve tedavi hakkında bilgi sahibi olmalı, gerekli ön işlemleri yaparak, uzmana yönlendirebilmeli
TT	Tanı koyabilmeli, tedavi edebilmeli
İ	Birinci basamak şartlarında uzun süreli takip (izlem) ve kontrolünü yapabilmeli
K	Korunma önlemlerini (birincil, ikincil ve üçüncül korunmadan uygun olan/olanları) uygulayabilmeli

Temel Hekimlik Becerileri ve Öğrenme Düzeyleri

Bu staj boyunca stajyerlerden beklenen temel hekimlik becerileri ve düzeyleri aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

Tablo 4. Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları İzlenmesi Gereken Beceriler

Beceriler	Düzy
Arteryal kan gazı alma	3
Damar yolu açabilme	3
Kas ve damar içine, deri içine ve altına enjeksiyon yapılması	4
Lomber ponksiyon yapabilme	1
Parasentez yapabilme	1
İdrar sondası takabilme	3
İntraosseos uygulama yapabilme	2
Oksijen ve nebül-inhale tedavisi uygulayabilme	4
Puls oksimetre uygulayabilme ve değereledebilme	4
Hasta dosyası hazırlayabilme	4
Plevral ponksiyon ve torasentez yapabilme	2
İleri yaşam desteği sağlayabilme	3
Topuk kanı alabilme	4

Genel ve soruna yönelik öykü alabilme	4
Kan basıncı ölçümü yapabilme	4
Çocuklarda büyüme ve gelişmeyi izleyebilme	3
Nazogastrik sonda uygulayabilme	3
Çocuk ve yenidoğan muayenesi	4
PPD testi uygulayabilme ve değerlendirme	3
Periferik yayma yapabilme ve değerlendirme	3
Tam idrar analizi yapabilme ve değerlendirebilme	3
EKG çekme ve değerlendirme	3
Epikriz hazırlayabilme	4
Hasta dosyası hazırlayabilme	4
Reçete düzenleyebilme	4
Tedaviyi red belgesi hazırlayabilme	4
Direk radyografileri değerlendirebilme	3
Akılcı ilaç kullanımı ilkelerini uygulayabilme	4
El yıkama	4
Yenidoğan canlandırması	2

Tablo 5. Temel Hekimlik Uygulamaları Öğrenme Düzeyi

Öğrenme düzeyi	Açıklama
1	Uygulamanın nasıl yapıldığını bilir ve sonuçlarını hasta ve/veya yakınlarına açıklar.
2	Acil bir durumda kılavuz / yönergeye uygun biçimde uygulamayı yapar.
3	Karmaşık olmayan, sık görülen, durumlarda / olgularda uygulamayı* yapar.
4	Karmaşık durumlar / olgular da dahil uygulamayı* yapar.
*Ön değerlendirmeyi / değerlendirmeyi yapar, gerekli planları oluşturur, uygular ve süreç ve sonuçlarıyla ilgili hasta ve yakınlarını / toplumu bilgilendirir.	

Profesyonel Değer ve Tutumlar

Pediyatri stajınız boyunca, hekimlik mesleğinin temelini oluşturan profesyonel tutum ve etik değerlere uygun bir yaklaşım sergilemeniz beklenmektedir. Bu doğrultuda hem klinik uygulamalarda hem de iletişim süreçlerinde aşağıda yer alan ilkelere bağlı kalmanız esastır:

1. Çocuklara ve ailelerine, fiziksel, duygusal ve sosyal yönleriyle bütüncül bir bakış açısıyla, saygılı ve duyarlı şekilde yaklaşmak,
2. Hastalar, hasta yakınları, sağlık ekibi üyeleri ve toplumla açık, yapıcı ve empatik iletişim kurmak,
3. Tüm klinik kararlarında ve uygulamalarında tıbbi etik kuralları gözetmek,
4. Güncel, güvenilir ve bilimsel bilgiye dayanan kanıta dayalı tıp uygulamalarını tercih etmek,
5. Tanı ve tedavi süreçlerinde gereksiz işlemlerden kaçınarak etkili ve rasyonel yöntemleri benimsemek,
6. Yapılacak her müdahale için hasta veya yasal temsilcisinden bilgilendirilmiş onam almak,
7. Hastaları ve ailelerini sağlık durumları konusunda bilgilendirmek ve tedavi sürecine aktif katılımlarını teşvik etmek,
8. Gerekğinde uygun uzmanlık alanlarına yönlendirme ve sevk işlemlerini etkili bir iletişimle yürütmek,
9. Hekimliğin yaşam boyu öğrenme gerektiren bir meslek olduğunu kabul ederek sürekli mesleki gelişime önem vermek.

Bu değerleri içselleştirmeniz ve uygulamalarınıza yansıtmanız, yalnızca başarılı bir staj dönemi geçirmenizi değil; aynı zamanda etik, sorumlu ve etkili bir hekim olmanız yolunda önemli bir adım olacaktır.

Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Staj Programı

Tablo 6. Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Staj Programı

1.Hafta	Pazartesi	Salı	Çarşamba	Perşembe	Cuma
08.00-08.45	Hasta başı vizit				
09.00-09.45	Hasta başı vizit				
10.00-10.45	Hasta başı vizit				
11.00-11.45	Hasta başı vizit				
12.00-13.00	Öğlen arası				
13.00-13.45	Çocuklarda anemnez alma ve fizik muayene	Bağımsız öğrenme	Poliklinik	Malnütrisyon	Bağımsız öğrenme
14.00-14.45				Kronik ishal ve malabsorbsiyon Sendromları	
15.00-15.45	Çocuk sağlığı izleminde taramalar ve büyümenin izlenmesi	Çocukluk çağı beslenmesi		Poliklinik	Çocuklarda Rutin Bağışıklama
16.00-16.45		Anemiye yaklaşım ve tam kan sayımının değerlendirilmesi			
2.Hafta	Pazartesi	Salı	Çarşamba	Perşembe	Cuma
08.00-08.45	Hasta başı vizit				
09.00-09.45	Hasta başı vizit				
10.00-10.45	Hasta başı vizit				
11.00-11.45	Hasta başı vizit				
12.00-13.00	Öğlen arası				

13.00-13.45	Yenidoğan sarılığı	Bağımsız öğrenme	Poliklinik	Akut Gastroenteritler e Yaklaşım ve Oral Rehidratasyon Sıvı Tedavileri (ORS)	Bağımsız öğrenme
14.00-14.45	Yenidoğan muayenesi ve yenidoğanın özellikleri, prematürelilik			Sık görülen gastrointestinal sorunlara yaklaşım	
15.00-15.45	Yenidoğanın solunum sorunları	Demir eksikliği anemisi ve demir profilaksisi	Poliklinik	Poliklinik	Üst solunum yolu enfeksiyonları
16.00-16.45	Yenidoğanda sepsis ve menenjit	Kanama bozuklukları ve kanamalı çocuğa yaklaşım			Alt solunum yolu enfeksiyonları
3.Hafta	Pazartesi	Salı	Çarşamba	Perşembe	Cuma
08.00-08.45	Hasta başı vizit				
09.00-09.45	Hasta başı vizit				
10.00-10.45	Hasta başı vizit				
11.00-11.45	Hasta başı vizit				
12.00-13.00	Öğlen arası				
13.00-13.45	Doğum asfiksisi	Bağımsız öğrenme	Poliklinikler	Akut ve kronik hepatit	Bağımsız öğrenme
14.00-14.45	Doğum travmaları			Bilirubin metabolizması	

				ve kolestatik hastalıklar	
15.00-15.45	Yenidoğan canlandırması	Hemolitik anemiler ve Hemoglobino patiler	Poliklinikler	Poliklinikler	Çocukluk çağının döküntülü enfeksiyon hastalıkları-I
16.00-16.45	Diyabetik anne bebeği				Sıvı elektrolit denge bozuklukları
4.hafta	Pazartesi	Salı	Çarşamba	Perşembe	Cuma
08.00-08.45	Hasta başı vizit				
09.00-09.45	Hasta başı vizit				
10.00-10.45	Hasta başı vizit				
11.00-11.45	Hasta başı vizit				
12.00-13.00	Öğlen arası			Temel EKG ve çocukluk çağı aritmilerine yaklaşım	Öğlen arası
13.00-13.45	Sık görülen kromozomal bozukluklar	Çocukluk çağı lösemileri	Poliklinikler	Siyanoz ve konjenital kalp hastalıkları	Clinical vignettes (Tüm 4. Ve 5. Sınıflar)
14.00-14.45	Doğumsal metabolik hastalıklara yaklaşım	Çocukluk çağı lenfomaları		Asiyanotik kalp hastalıklar	Konjenital hipotiroidi
15.00-15.45	Doğumsal metabolik	Çocukluk çağı solid tümörleri		Kalp yetmezliği	

	hastalıklara yaklaşım		Poliklinikler		Diyabetes Mellitus ve akut Komplikasyonlar
16.00-16.45	Olgu Temelli Yaklaşım	Onkolojik aciller		Şok	
5.Hafta	Pazartesi	Salı	Çarşamba	Perşembe	Cuma
08.00-08.45	Hasta başı vizit				
09.00-09.45	Hasta başı vizit				
10.00-10.45	Hasta başı vizit				
11.00-11.45	Hasta başı vizit				
12.00-13.00	Öğlen arası				
13.00-13.45	Henoch-Schönlein purpurası ve çocukluk çağının diğer vaskülitleri	Bağımsız öğrenme	D vitamini eksikliği ve hipokalsemi	Bağımsız öğrenme	Çocuklarda temel ve ileri yaşam desteği
14.00-14.45			Adrenal yetmezlik	Olgu Temelli Yaklaşım	
15.00-15.45	Ailesel Akdeniz Ateşi ve Diğer Otoinflamatuvar Hastalıklar	Nefrotik sendrom	Akut böbrek hasarı	Poliklinikler	Asit baz denge bozuklukları
16.00-16.45		Akut glomerülonefritler	Kronik Böbrek hastalığı		Bağımsız Öğrenme
6.Hafta	Pazartesi	Salı	Çarşamba	Perşembe	Cuma
08.00-08.45	Hasta başı vizit				
09.00-09.45	Hasta başı vizit				
10.00-10.45	Hasta başı vizit				
11.00-11.45	Hasta başı vizit				
12.00-13.00	Öğlen arası				

13.00-13.45	Ateşli çocuğa yaklaşım	Bağımsız öğrenme	Poliklinikler	Olgu Temelli Yaklaşım	Nörolojik muayene
14.00-14.45				Bağımsız Öğrenme	Çocuklarda zehirlenmeye yaklaşım
15.00-15.45	Primer immün yetersizlikler	İdrar yolu enfeksiyonu		Poliklinikler	Bilinç kaybı olan çocuğa yaklaşım
16.00-16.45	Akut romatizmal ateş	Hipertansiyon			Bağımsız Öğrenme
7.Hafta	Pazartesi	Salı	Çarşamba	Perşembe	Cuma
08.00-08.45	Hasta başı ziyaret				
09.00-09.45	Hasta başı ziyaret				
10.00-10.45	Hasta başı ziyaret				
11.00-11.45	Hasta başı ziyaret				
12.00-13.00	Öğlen arası				
13.00-13.45	Poliklinikler	Bağımsız öğrenme	Poliklinikler	Olgu Temelli Yaklaşım	Bağımsız öğrenme
14.00-14.45				Poliklinikler	Atipik genitelyalı yenidoğana yaklaşım
15.00-15.45	Bağımsız öğrenme	Ürtiker, anjioödem ve anafilaksi			
16.00-16.45		Çocukluk çağı astım			Epilepsiler
8.Hafta	Pazartesi	Salı	Çarşamba	Perşembe	Cuma
08.00-08.45	Hasta başı ziyaret				
09.00-09.45	Hasta başı ziyaret				
10.00-10.45	Hasta başı ziyaret				
11.00-11.45	Hasta başı ziyaret				

12.00-13.00	Öğlen arası				
13.00-13.45	Poliklinikler	Bağımsız öğrenme	Poliklinikler	Olgu Temelli Yaklaşım	Clinical vignettes
14.00-14.45		Dermatit (atopik, kontakt, seboreik, bebek bezi)		Poliklinikler	Serebral palsi
15.00-15.45		Bağımsız öğrenme			Merkezi sinir sistemi enfeksiyonları
16.00-16.45	Febril Konvülziyon ve temel yaklaşım				
9.Hafta	Pazartesi	Salı	Çarşamba	Perşembe	Cuma
08-00-08.45	Hasta başı ziyaret				
09-00-09.45	Hasta başı ziyaret				
10-00-10.45	Hasta başı ziyaret				
11-00-11.45	Hasta başı ziyaret				
12.00-13.00	Öğlen arası				
13.00-13.45	Poliklinikler				Bağımsız öğrenme
14-00-14.45					
10.Hafta	Pazartesi	Salı	Çarşamba	Perşembe	Cuma
08-00-08.45	Hasta başı ziyaret				Staj sonu yazılı ve sözlü sınavı
09-00-09.45					
10-00-10.45					
11-00-11.45					
12-00-13.00	Öğlen arası				

13.00-13.45					
14.00-14.45	Bağımsız öğrenme	Bağımsız öğrenme	Poliklinikler	Bağımsız öğrenme	
15.00-15.45					
16.00-16.45					

Tablo 7. Ders Saatleri ve AKTS

Zorunlu(Z)/Seçmeli(S)	Z
Toplam teorik ders	85 saat
Pratik uygulama	260 saat
Serbest çalışma	20 saat
Sınav çalışması	10 saat
Toplam iş yükü	375 saat
AKTS	15

Staj Programındaki Derslerde ve Uygulamalarda Öğrenme-Öğretme Yöntemleri

Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları staj programında dersler ve uygulamalar, servis çalışmaları, hasta başı eğitimleri, öğretim üyeleri ile danışma ve tartışmalar ile öğrenme olanakları sağlanmaktadır. Stajda uygulanan öğretim yöntemleri aşağıda kısaca açıklanmıştır.

1. Kuramsal Eğitim (Anlatım Dersleri): Staj sürecinde, öğrencilerin temel yeterliklere ulaşabilmesi için gerekli bilgilerin paylaşılmasını ve kavranmasını hedefleyen teorik dersler planlanmıştır. Bu derslerde ilgili konular tartışılır ve mesleki bilgi altyapısı güçlendirilir. Zorunlu teorik oturumlar haftalık ders programında belirtilmiştir.

2. Servis Vizitleri: Stajyerler, ilgili danışman öğretim üyelerine gruplar halinde atanır. Vizitler, ya belirli bir hastalık grubuna odaklanır ya da servisteki tüm hastalar üzerinden kapsamlı değerlendirmeler yapılır; bu süreçte öykü alma, fizik muayene uygulamaları ve cerrahi girişimlerin detayları birlikte tartışılır.

3. Klinik Ortamda Bağımsız Öğrenme: Öğrencilerin bireysel sorumluluk olarak bilgi ve becerilerini geliştirmeleri için haftalık programda bağımsız öğrenme saatlerine yer verilmiştir. Bu süre zarfında öğrenciler teorik çalışmalara zaman ayırabilir, sorumlu oldukları hastaların preoperatif ve postoperatif takiplerini yapabilir, tanı-tedavi süreçlerini değerlendirebilir ve olgu

sunumları için hazırlık yapabilirler. Ayrıca klinik alanlarda gözlem yapmaları ve gerektiğinde aktif katılım göstermeleri beklenir.

4. Uygulamalı Eğitim Faaliyetleri: Staj kapsamındaki pratik eğitimler; yataklı servis, poliklinik, acil servisler ve girişim birimlerinde yürütülmektedir. Bu oturumlarda öğrenciler, belirli şikâyet veya hasta gruplarına yönelik tanı ve tedavi uygulamalarını, ayırıcı tanı yaklaşımlarını ve klinik karar verme süreçlerini eğitici eşliğinde gözlemleme ve tartışma imkânı bulurlar.

5. Olgu Sunumu: Stajyer doktorlar, kendilerine sorumluluğu verilen hastaları detaylı olarak değerlendirip, danışman öğretim üyeleri ve grup arkadaşlarıyla birlikte sunumlar yapar. Bu oturumlar, hastanın öyküsünü, klinik bulgularını, tanı ve tedavi süreçlerini içerecek şekilde yürütülür.

Staja Devamlılık

Stajlar sırasında kuramsal dersler, hasta başı eğitimi ve pratik çalışmalarda devam zorunludur. Staj günü bir bütündür ve günlük programın bir bölümünde bulunamayan öğrenci telafi yapmakla yükümlüdür. Staj günlerinin %20'sinden fazla (10 gün) devamsızlığı olan öğrencilerin ilgili stajı tekrarlaması gereklidir. Staj sonu sınavına giremez.

Ölçme ve Değerlendirme

Staj sonunda staj sonu sözlü ve yazılı sınavları yapılır. Yazılı ve sözlü sınavın ortalaması 60 ve üzerinde ise staj başarılı olarak geçilir. Staj sonu sınavlarının staj geçme notuna katkısı şu şekildedir:

1. Yazılı sınav (%50): Çoktan seçmeli olarak yapılır. Staj boyunca öğrenilen tüm teorik dersler, bulgudan tanıya ve probleme dayalı öğrenim oturumlarından öğrenim hedeflerini kapsayacak şekilde en az birer soru sorulur. Toplam soru sayısı yaklaşık 50 olacak şekilde sınav hazırlanır. Puanlamada 4 yanlış bir doğruyu götürmez.

2. Sözlü sınav (%50): En az iki öğretim üyesi olacak şekilde hazırlanmış jüriler tarafından tüm staj boyunca öğrenilen teorik ve uygulamalı dersleri kapsayan öğrenim hedeflerine uygun sözlü sınav yapılır. Her öğrenciye en az beş soru sorulur. Sorulan sorular kaydedilir. Öğrencinin sözlü sınavdaki performansı jüriyi oluşturan tüm öğretim üyelerinin katılımıyla değerlendirilir.

Staj sonu sınav ortalaması 60'ın altında olunması durumunda yıl sonunda yapılacak olan bütünleme sınavına girilir. Bütünleme sınavında yazılı (%50) ve sözlü sınav (%50) ortalamaları

alınarak hesaplanır. Bütünleme sınavı geçme notu 60'tır. Bütünleme sınavından 60'ın altında alan öğrenci staj tekrarı yapar.

Öğrenme ortamları:

Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Kliniği, -1, zemin, 2 ve 3. katlara yerleşmiştir.

- -1. Kat Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları teorik derslerinin anlatıldığı derslikler bulunmaktadır.
- Zemin Kat: Poliklinik muayene odaları ve kan alma bölümü yer almaktadır.
- 2. Kat: Yeni Doğan Yoğun Bakım Ünitesi, yenidoğan uzmanı polikliniği ve ameliyathane yer almaktadır.
- 3. Kat: Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları servisi, anne yanı bebekler yer almaktadır.

Kaynak Yayınlar

1. Nelson Textbook of Pediatrics: Kliegman RM, Behrman RE, Stanton BF, Schor NF, St.Geme III JW (eds). Nelson Textbook of Pediatrics. 19th Ed. Saunders: Philadelphia, 2011.
2. Çocuk Sağlığı Propedötik Kitabı
3. Pediatriye Tanı ve Tedavi Hacettepe Uygulamaları
4. Temel Pediatri (Türkiye Milli Pediatri Derneği): Hasanoğlu E, Bideci A, Düşünsel R, Boduroğlu K. Temel Pediatri. 2nd Ed. Güneş Kitabevi, Ankara, 2020.
5. Yurdakök Pediatri: Yurdakök M (Ed). Yurdakök Pediatri. 1st Ed. Güneş Kitabevi, Ankara, 2017.
6. Rudolph Pediatrics: Rudolph CD, Rudolph AM, Lister GE, First LR, Gershon AA(Eds). Rudolph Pediatrics

Referanslar

1. Ulusal Çekirdek Eğitim Programı. (2020). Tıp Fakültesi Ulusal Çekirdek Eğitim Programı 2020 (UÇEP 2020). Tıp Eğitimi Ulusal Çekirdek Müfredatı Komisyonu.
2. Mezuniyet Öncesi Tıp Eğitimi Ulusal Standartları. (2020). Mezuniyet Öncesi Tıp Eğitimi Ulusal Standartları- 2020. TEPDAD.